

Škola: III. gimnazija, Split

Nastavnica: Kristina Prlić, prof.

Razred: 2.

Priprava za izvedbu nastavnoga sata iz Hrvatskoga jezika

Predmetno područje	Hrvatski jezik i komunikacija
Nastavna tema	Moć riječi
Nastavna jedinica	Funkcionalni stilovi
Tip nastavnoga sata	obrada novoga gradiva (dvosat)
Ishodi predmetnog kurikula	SŠ HJ A.2.2. Učenik sluša u skladu s određenom svrhom izlagačke tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika. SŠ HJ A.2.3. Učenik čita u skladu s određenom svrhom izlagačke tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.
Razrada odgojno-obrazovnih ishoda	- opisuje osnovna obilježja funkcionalnih stilova na tekstu - analizira jezična obilježja funkcionalnih stilova - razlikuje funkcionalne stilove hrvatskoga jezika - oblikuje kraći vezani tekst s obilježjima određenog stila
Očekivanja međupredmetnih tema	uku A.4/5.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema – Učenik se koristi različitim strategijama učenja i samostalno ih primjenjuje u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja. uku D.4/5.2.2. Suradnja s drugima Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.
Nastavna sredstva i pomagala	živa riječ učenika i nastavnika, računalo, projektor, nastavni listići
Nastavne metode	metoda motivacijskoga dijaloga, metoda usmenoga izlaganja, metoda upućivanja, metoda čitanja, metoda slušanja, metoda rada na tekstu, metoda heurističkoga dijaloga, metoda pisanja
Nastavni oblici	čelni rad, rad u paru
Struktura nastavnoga sata	1. Uvodni dio (10') - motivacija i najava teme 2. Središnji dio (55') - obilježja funkcionalnih stilova 3. Završni dio (25') - stvaralački zadatak i vršnjačko vrednovanje

TIJEK NASTAVNOGA SATA

1. Uvodni dio (10')

Sat započinjem prikazujući na projekciji fotografije osoba različitih stilova odijevanja. Učenici komentiraju razlike među fotografijama i navode ostale životne situacije u kojima se susreću s pojmom stila te, uz moju pomoć, definiraju pojmove *stil* i *stilistika*.

Razgovorom usmjeravam učenike da se prisjete obilježja standardnoga jezika stavljajući naglasak na polifunkcionalnost. Najavljujem da će tema sata biti funkcionalni stilovi.

2. Središnji dio (55')

a) Analiziranje i opisivanje osnovnih obilježja funkcionalnih stilova na tekstu

Učenike sažeto upoznajem s osnovnim funkcionalnim stilovima i dijelim im nastavne listiće s ulomcima tekstova koji su tematski/sadržajno povezani, ali pripadaju različitim funkcionalnim stilovima (enciklopedijska natuknica *totalitarizam*, ulomak iz romana *Životinjska farma*, ulomak iz *Ustava Republike Hrvatske*, novinski članak *Jednaki među jednakijima* te izmišljeni razgovor dviju učenica).

Iste tekstove redom prikazujem i na projekciji.

Čitam svaki pojedini tekst i usmjerenim pitanjima potičem učenike na komentiranje sadržaja teksta i uočavanje obilježja stila. (*O čemu tekst govori? Tko bi mogao biti njegov autor? Gdje možemo naići na ovakav tekst? Kome je namijenjen? Koja je njegova svrha? Je li razumljiv većini govornika hrvatskoga jezika? Je li autor objektivan ili subjektivan? Je li izraz slikovit? Biste li se takvim jezikom služili u svakodnevnoj komunikaciji? Po čemu se tekstovi međusobno razlikuju?*)

Učenici analiziraju sadržaje tekstova, zaključuju o njihovoj namjeni, uočavaju i opisuju obilježja stila te zaključuju o kojem je funkcionalnom stilu riječ u pojedinom tekstu.

b) Analiziranje jezičnih obilježja funkcionalnih stilova

Učenicima dijelim nastavne listiće s jezičnim obilježjima funkcionalnih stilova i nastavne listiće sa zadacima. Dijelim učenike u parove. Zadatak je svakog para analizirati tekstove, uočiti i oprijemiti obilježja određenoga funkcionalnog stila. Učenici u paru analiziraju tekst, izdvajaju primjere i bilježe svoja zapažanja u natuknicama (učenici uočavaju morfološke, sintaktičke i leksičke osobitosti različitih funkcionalnih stilova, npr. znanstveni termini, kolokvijalizmi, riječi u osnovnom/prenesenom značenju, duge/kratke rečenice, bezlične konstrukcije i dr.). Učenici izlažu rezultate rada. Parovi koji su dobili isti zadatak međusobno se nadopunjuju. Ostali učenici vode bilješke.

3. Završni dio (25')

Učenicima zadajem stvaralački zadatak. Radit će u parovima. Prikazujem na projekciji dvije slike s aktualnom temom pandemije i cijepljenja. Svaki par treba napisati kraći vezani tekst potaknut jednom od slika u kojem će ostvariti obilježja zadanoga funkcionalnoga stila. Za zadatak imaju 10 minuta. Učenici se dogovaraju i sastavljaju tekst.

Parovi čitaju tekstove koje su sastavili ne otkrivajući kojim im je funkcionalni stil bio zadan. Upućujem ostale učenike da prate i bilježe obilježja stila te zaključuju o kojim je funkcionalnim stilovima riječ. Učenici procjenjuju u kolikoj su mjeri ostvarena obilježja funkcionalnoga stila i u tablicama vrednuju rad ostalih parova.

Vrednovanje za učenje: nastavnica pitanjima koja se postavljaju tijekom sata i davanjem kontinuirane povratne informacije

Vrednovanje kao učenje: vršnjačko vrednovanje stvaralačkog zadatka

Vrednovanje naučenoga: nije predviđeno na ovome satu

U prilogu:

Nastavni listić 1

Nastavni listić 2

Nastavni listić 3

Plan prijenosnika

FUNKCIONALNI STILOVI

STIL - izbor između više mogućnosti za izricanje istoga sadržaja
- način usmenoga ili pisanoga izražavanja

STILISTIKA – znanost o stilu

FUNKCIONALNI STILOVI
znanstveni
književnoumjetnički
administrativni
publicistički
razgovorni

Dok je gledala niz obronak, Clover se oči napuniše suzama. Da je mogla izreći svoje misli, kazala bi da ovo što sada imaju nije ono što su životinje željele kad su se udružile da se otarase ljudskog soja. Ovi prizori terora i klanja nisu ono čemu su se nadale one noći kad ih je stari Major prvi put potakao na pobunu. Ako je imala ikakvu predodžbu o budućnosti, bila je to slika društva životinja oslobođenih od biča i gladi, društva u kojem su svi jednaki; svatko radi prema svojim mogućnostima, a jaki zaštićuju slabe. Umjesto toga – ona nije znala zašto – došla su vremena u kojima se nitko ne usuđuje govoriti što misli, kada svuda krstare divlji psi koji reže i kada morate gledati kako vaše drugove nakon priznavanja strašnih zločina, razdiru na komadiće. Clover nije pomišljala na pobunu ili neposlušnost. Znala je da je čak i ovo mnogo bolje nego ono što je bilo u Jonesovo doba, i da je najvažnije spriječiti povratak ljudskih stvorenja. Što god se dogodilo, ona će ostati vjerna, dobro raditi, izvršavati naređenja i prihvatiti Napoleona za vođu.

'Jednakiji' među jednakima: Građani će teže do propusnica, a saborski zastupnici mogu kud žele

Od utorka, 22. prosinca do 8. siječnja 2021., putovanje između županija bit će moguće isključivo uz posjedovanje posebnih propusnica. Za razliku od prvog vala pandemije, ovaj će put uvjeti za dobivanje propusnica biti bitno restriktivniji i neće biti jednostavno dobiti dozvolu bez konkretnog i hitnog razloga.

U prvom valu pandemije nakon potresa u Zagrebu, kad su mnogi utjehu i spas tražili po vikendicama i kod rodbine diljem zemlje, Stožer je prvi put uveo takozvane propusnice bez kojih se nije moglo kretati iz jedne u drugu županiju.

Bilo je niza propusta, a u Čakovcu recimo nisu mogli iz jednog u drugi dio grada... No jedini koji s propusnicama nisu imali baš nikakvih briga bili su saborski zastupnici.

"Jedan kolega mi je rekao da to ne vrijedi za nas saborske zastupnike i tu sam poludjela. Zakoni trebaju biti po mjeri čovjeka, svakog hrvatskoga građanina, a bilo kakva represija koja nije utemeljena mora jednako vrijediti za svakoga", poručila je zastupnica Domovinskog pokreta Karolina Vidović Krišto.

Naime, ni na proljeće zastupnici nisu trebali imati propusnice, nego su mogli putovati sa zastupničkom iskaznicom.

Totalitarizam je politički režim utemeljen na sveobuhvatnoj ideologiji i teroru koji kontrolira sva područja ljudskoga života. Često se totalitarizam pogrešno uspoređuje i izjednačuje s oblicima vladavine kao što su diktatura, tiranija, despotizam, autokratski režim itd. Politička znanost nalazi među njima bitnu sadržajnu razliku. Jedna je od ključnih razlika u tom što ti režimi zadržavaju državnu strukturu, a totalitarizam, iako ponegdje zadržava državni oblik, ukida logiku države i uspostavlja vladavinu jedne organizacije s kojom se indoktrinirana masa u potpunosti poistovjećuje. To dokazuje činjenica da se diktature ili tiranije mogu srušiti iznutra, dok su u slučaju jedinih istinskih tipova totalitarizma (boljševički u SSSR-u za vladavine J. V. Staljina i nacionalsocijalistički u Njemačkoj za A. Hitlera) teror i ideologija omogućili specifičnu totalitarnu koheziju, zbog koje se ozbiljan unutarnji pokret protiv režima nije mogao razviti. U sličnim režimima nepolitički odnosi u načelu ostaju autonomni, a u totalitarizmu se ukidaju svaka autonomna aktivnost, politički pluralizam, slobode, pravni poredak i društveni odnosi.

III. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 14.

Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.
Svi su pred zakonom jednaki.

Članak 15.

U Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina. Ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina uređuje se ustavnim zakonom koji se donosi po postupku za donošenje organskih zakona.
Pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

A: Kaže psiha da danas nemamo infu.
B: Baza.
A: Al ne smimo doma dok ne izaberemo predsjednika.
B: Razreda?
A: A ne! Države!
B: Arno Ivanu, ka i lani.
A: Ma, nema šanse!
B: Zašto? Meni je ona top.
A: Ma daj, briga nju za razred, ona gleda samo sebe.
B: Jel?! Uopće to nisam skužila.
A: Ae, teška manipulatorica.

Tekst 1

Funkcionalni stil: _____

Totalitarizam je politički režim utemeljen na sveobuhvatnoj ideologiji i teroru koji kontrolira sva područja ljudskoga života. Često se totalitarizam pogrešno uspoređuje i izjednačuje s oblicima vladavine kao što su diktatura, tiranija, despotizam, autokratski režim itd. Politička znanost nalazi među njima bitnu sadržajnu razliku. Jedna je od ključnih razlika u tom što ti režimi zadržavaju državnu strukturu, a totalitarizam, iako ponegdje zadržava državni oblik, ukida logiku države i uspostavlja vladavinu jedne organizacije s kojom se indoktrinirana masa u potpunosti poistovjećuje. To dokazuje činjenica da se diktature ili tiranije mogu srušiti iznutra, dok su u slučaju jedinih istinskih tipova totalitarizma (boljševički u SSSR-u za vladavine J. V. Staljina i nacionalsocijalistički u Njemačkoj za A. Hitlera) teror i ideologija omogućili specifičnu totalitarnu koheziju, zbog koje se ozbiljan unutarnji pokret protiv režima nije mogao razviti. U sličnim režimima nepolitički odnosi u načelu ostaju autonomni, a u totalitarizmu se ukidaju svaka autonomna aktivnost, politički pluralizam, slobode, pravni poredak i društveni odnosi.

Tekst 2

Funkcionalni stil: _____

Dok je gledala niz obronak, Clover se oči napuniše suzama. Da je mogla izreći svoje misli, kazala bi da ovo što sada imaju nije ono što su životinje željele kad su se udružile da se otarase ljudskog soja. Ovi prizori terora i klanja nisu ono čemu su se nadale one noći kad ih je stari Major prvi put potakao na pobunu. Ako je imala ikakvu predodžbu o budućnosti, bila je to slika društva životinja oslobođenih od biča i gladi, društva u kojem su svi jednaki; svatko radi prema svojim mogućnostima, a jaki zaštićuju slabe. Umjesto toga – ona nije znala zašto – došla su vremena u kojima se nitko ne usuđuje govoriti što misli, kada svuda krstare divlji psi koji reže i kada morate gledati kako vaše drugove nakon priznavanja strašnih zločina, razdiru na komadiće. Clover nije pomišljala na pobunu ili neposlušnost. Znala je da je čak i ovo mnogo bolje nego ono što je bilo u Jonesovo doba, i da je najvažnije spriječiti povratak ljudskih stvorenja. Što god se dogodilo, ona će ostati vjerna, dobro raditi, izvršavati naređenja i prihvatiti Napoleona za vođu.

Tekst 3

Funkcionalni stil: _____

III. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 14.

Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Svi su pred zakonom jednaki.

Članak 15.

U Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina.

Ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina uređuje se ustavnim zakonom koji se donosi po postupku za donošenje organskih zakona.

Pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

'Jednakiji' među jednakima: Građani će teže do propusnica, a saborski zastupnici mogu kud žele

Od utorka, 22. prosinca do 8. siječnja 2021., putovanje između županija bit će moguće isključivo uz posjedovanje posebnih propusnica. Za razliku od prvog vala pandemije, ovaj će put uvjeti za dobivanje propusnica biti bitno restriktivniji i neće biti jednostavno dobiti dozvolu bez konkretnog i hitnog razloga.

U prvom valu pandemije nakon potresa u Zagrebu, kad su mnogi utjehu i spas tražili po vikendicama i kod rodbine diljem zemlje, Stožer je prvi put uveo takozvane propusnice bez kojih se nije moglo kretati iz jedne u drugu županiju.

Bilo je niza propusta, a u Čakovcu recimo nisu mogli iz jednog u drugi dio grada... No jedini koji s propusnicama nisu imali baš nikakvih briga bili su saborski zastupnici.

"Jedan kolega mi je rekao da to ne vrijedi za nas saborske zastupnike i tu sam poludjela. Zakoni trebaju biti po mjeri čovjeka, svakog hrvatskoga građanina, a bilo kakva represija koja nije utemeljena mora jednako vrijediti za svakoga", poručila je zastupnica Domovinskog pokreta Karolina Vidović Krišto.

Naime, ni na proljeće zastupnici nisu trebali imati propusnice, nego su mogli putovati sa zastupničkom iskaznicom.

A: Kaže psiha da danas nemamo infu.

B: Baza.

A: Al ne smimo doma dok ne izaberemo predsjednika.

B: Razreda?

A: A ne! Države!

B: Amo Ivanu, ka i lani.

A: Ma, nema šanse!

B: Zašto? Meni je ona top.

A: Ma daj, briga nju za razred, ona gleda samo sebe.

B: Jel?! Uopće to nisam skužila.

A: Ae, teška manipulatorica.

KNJIŽEVNOUMJETNIČKI STIL

Takvim su stilom pisana književna djela (romani, pripovijetke, drame, lirske pjesme i dr.). Njegova su osnovna obilježja **subjektivnost, individualnost, sloboda i originalnost**. Karakterizira ga **bogatstvo izraza i slikovitost**. To je stil koji je **najmanje podložan bilo kakvim ograničenjima**.

Jezična obilježja: riječi iz svih jezičnih slojeva (npr. arhaizmi, dijalektizmi, žargonizmi), kršenje gramatičke i pravopisne norme, česta uporaba riječi u prenesenom značenju, stilska izražajna sredstva, bogatstvo riječi i rečeničnih konstrukcija.

ZNANSTVENI STIL

Takvim su stilom pisani znanstveni i stručni članci, referati, predavanja, rasprave i sl. Njime se koriste znanstvenici koji moraju **racionalno, logično, jasno i precizno** iznijeti neku znanstvenu tezu i **argumentirano** je obrazložiti, a namijenjen je stručnjacima iz nekog područja ili zainteresiranoj javnosti. Podrazumijeva **točnost, objektivnost** (ne iznose se subjektivna promišljanja i osjećaji), **logičnost i postupnost** u izlaganju (iznošenje tvrdnje, dokazivanje, opovrgavanje, zaključivanje).

Jezična obilježja: uporaba znanstvenih termina, česta uporaba prezenta nesvršenih glagola jer je neutralan glagolski oblik, cjelovite rečenice logički povezane u veće cjeline.

PUBLICISTIČKI STIL

Zastupljen je u medijima; to je stil javnog priopćavanja – tiskovina, radija, televizije i mrežnih portala. Sjedinjuje **obilježja znanstvenog (objektivnost, jasnoća, sažetost) i književnoumjetničkog stila (individualnost, subjektivnost, stilska izražajna sredstva)**.

Jezična obilježja: poštivanje standardnojezične norme (mediji su vrlo utjecajni i iznimno je važno, posebice u javnim medijima, služiti se standardnim jezikom), riječi iz društvenoga, političkog, gospodarskog, kulturnog i sportskog života, leksik najbliži općeuporabnom jer je namijenjen širokom krugu korisnika.

ADMINISTRATIVNI STIL

To je stil kojim se pišu službeni spisi i poslovni dopisi (zakoni, pravilnici, zapisnici, molbe, žalbe, ugovori i dr.). Njegova su obilježja **jednostavnost, jasnoća, objektivnost, preciznost i sažetost**.

Jezična obilježja: bezlične rečenične konstrukcije (*smatra se, određuje se...*), rečenice građene po istom obrascu, česta uporaba ustaljenih izraza, riječi isključivo u osnovnom (ne u prenesenom) značenju.

RAZGOVORNI STIL

Tim se stilom služimo u svakodnevnoj opuštеноj komunikaciji s prijateljima i članovima obitelji. Temeljna su mu obilježja **spontanost, nepripremljenost i neslužbenost**. Najviše se rabi u govornoj komunikaciji, ali može se pojaviti i u pisanoj.

Jezična obilježja: jednostavne rečenice, česte eliptične (krnje) rečenice, kršenje standardnojezične norme, izostavljanje glasova (*ko, jel, radit*), leksik čija uporaba u ostalim funkcionalnim stilovima (osim književnoumjetničkoga) nije primjerena: kolokvijalizmi (*printer, šoping, ispeglati*), žargonizmi (riječi kojima se koriste pripadnici neke uže skupine određene dobi ili zanimanja), vulgarizmi (neprimjerene riječi i izrazi: *gnjida, seljačina*) i poštapalice (*ovaj, ka, znači, kužiš*).

1. Kojem funkcionalnom stilu pripada *Tekst 1* (*Nastavni listić 1*)? Dokažite navodeći obilježja tog funkcionalnog stila i potkrepljujući ih primjerima iz teksta. Svoja zapažanja bilježite u obliku natuknica kojima ćete se koristiti tijekom izlaganja.
2. Odaberite jednu od slika na projekcijskom platnu i napišite kraći vezani tekst (3-4 rečenice) s obilježjima publicističkoga stila.
3. Slušajući stvaralački zadatak ostalih parova, procijenite o kojem je stilu riječ i u kojoj su mjeri ostvarena obilježja toga stila. Pomažite se bilješkama.

PAR	FUNKCIONALNI STIL	OSTVARENOST OBILJEŽJA F. STILA			BILJEŠKE
		u potpunosti	djelomično	nisu ostvarena	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

